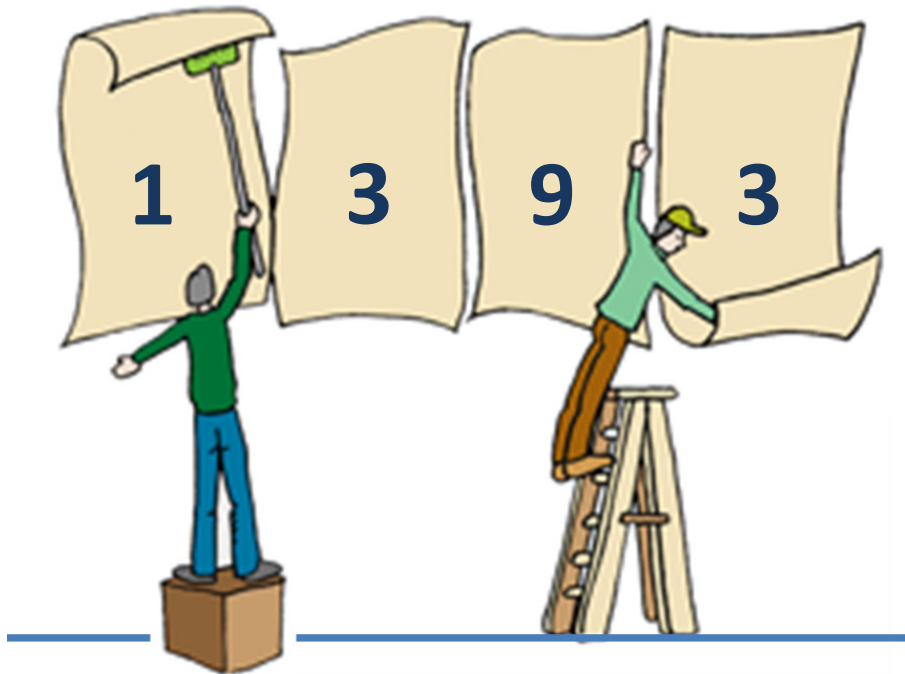

Året Var

Året Var DHF:s FÖRTECKNING ÖVER ÅRTAL I DALARÖS HISTORIA har tagits fram med hjälp av uppgifter tagna ur litteratur som berör Dalarö, sökning via Internet och med hjälp av boende på Dalarö.

**Detta är en fördjupning
av händelsen år**

Se nästkommande sidor

1393.

Tyska krigsfartyg fryser fast i Dalarö, de s.k. Vitaliebröderna. Svenskarna anföll över isen som härvid brast, och tyskarna kunde så småningom fortsätta in mot Stockholm. Vitaliebröder var de kapare som sökte med livsmedel (viktualier) undsätta det av drottning Margareta belägrade Stockholm.

Vitaliebröderna

Efter det att Albrekt tillfångatagits i slaget vid Åsle fortsatte Mecklenburgarna, under ledning av hertig Johan I av Mecklenburg –Stargard, kampen mot drottning Margareta. Mecklenburgarnas svenska huvudbas var Stockholm, men eftersom landsbygden kring staden snabbt föll i Margaretas händer måste garnisonen och borgarna ständigt bibringas förstärkningar och proviant från havet. Mecklenburgarna löste problemet genom att organisera storskaligt kaperi. Sjørövarna hade som främsta uppgift att hjälpa folket i Stockholm. Dessutom skulle de angripa Margaretas positioner i Sverige, Danmark och Norge, men i praktiken gjorde de mycket mer än så: när de väl inlett sitt blodiga värv övergick de till att överfalla i princip all handelssjöfart. Östersjön blev ett pirathav.

Sjørövarna kallades vitalianer, eller vitaliebröder, av latinets *victualia* ("livsmedel"). Ursprungligen hade benämningen syftat på soldater som haft i uppdrag att anskaffa proviant under krig på kontinenten.

Mellan 1390 och 1395 gjorde vitalianerna hela Östersjön och tidvis även Nordsjön osäkert. De brände Malmö, plundrade Bergen och erövrade Visby. Från Stockholm slog mecklenburgarna även till mot Västerås och Söderköping. Vitalianernas framgångar var så stora att Margareta tvingades till förhandlingsbordet, något som resulterade i fredsavtalet på Lindholmens slott i Skåne år 1395. Enligt avtalet skulle Albrekt bli fri mot att hans folk erlade 60 000 mark, motsvarande drygt tolv ton silver, inom loppet av tre år. Sju hansestäder gick i borgen för detta mot att mecklenburgarna överlämnade Stockholm till dem som pant.

Vitalianerna ignorerade fredsavtalet. De var nu i praktiken sina egna herrar och fortsatte att härja längs Östersjöns kuster, trots att de inte längre behövde försörja stockholmarna. Framför allt sökte de sig till Bottenhavet, där de erövrade Korsholm i Österbotten och byggde egna borgar i Norrland, främst Faxeholm vid dagens Söderhamn och Styresholm på en ö i Ångermanälven.

Till slut gick det för långt. Tyska orden, den tyska korsfararorden som dominerade Baltikum, bestämde sig för att utplåna sjöröveriet och återställa freden på havet. I mars 1398 invaderade ordenstrupperna Gotland och drev bort vitalianerna från Visby. Sjørövarnas ledare på Gotland, Sven Sture, flyttade då till Bottenhavet, där han och övriga vitalianer under en tid fortsatte att härska över kustlandet i Hälsingland, Medelpad och Ångermanland. I oktober månad samma år slöt de fred med Margareta och lovade att ge upp sina slott till henne. Eftersom drottningen visste att uppskatta dådkraftiga krigsmän inlemmade hon de mäktigaste piraterna i sin egen administration. Sven Sture fick ett stort län i Småland med centrum i trakten av dagens Sävsjö. Hans kompanjon Arent Styke blev fogde i Nyköping.

Alla vitalianer slöt inte fred med drottningen, men de vågade inte bli kvar i Östersjön. Istället förlade de sin blodiga verksamhet till Nordsjön. Klockan klämtade snart även här. Deras mest beryktade ledare, Klaus Störtebeker, avrättades i Hamburg 1400 eller 1401. *Text ur SvD Dick Harrison.*

DHF:s anm.

Vintern 1392-1393 hade några av Vitaliebröderna frusit fast med sina skepp utanför Dalarö då de var på väg mot Stockholm med förnödenheter.

Stationen der Vitalienbrüder

an den Seehandelswegen der Hanse um 1400

Drottning Margareta.

Under medeltiden var det männen som bestämde. Men drottning Margareta skulle komma att härska över ett av dåtidens största riken. Hon var medeltidens mäktigaste kvinna.

Margareta Valdemarsdotter, född 1353, död 1412 av pesten, var regerande drottning av Danmark och Norge 1387–1412 och av Sverige 1389–1412. Eftersom Finland var en del av Sverige och Island, Färöarna och Grönland var delar av Norge regerade hon över hela Norden. Hon var dotter till Valdemar Atterdag och Helvig av Slesvig och gift med den svensk-norske kungen Håkan Magnusson. Hon var motståndare och motregent till kung Albrekt.

